

ACC. N:R M. 14246:1-4

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Martin Eriksson, Lyllabo*
Härad: *Järvestad ö. Ingelstad* Berättare: " " "
Socken: *Ö. Kemmerlöf ö. Borby* Berättarens yrke: *f. d. lantbr.*
Uppteckningsår: *1954* Född år *1878* i *Borby*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

*Offer till S. t. Olofs kyrka v. sjukdom, priser för
sill, skoldgång, övernat. väsen, kumspägen m. m.*

S. 1-4.

Landskap Skåne
Härad: Järrestad o. Ingelstad
Socken: Ö. Vemmerlöv o. Borrby
Uppteckningsår: 1954

Uppt. Martin Eriksson
Gyllebo
Ber. densamme
f.d.lantbrukare

M. 14246:1.

född 1878 i Borrby

Gyllebo den 9/7 1954

Folkklivsarkivet
Lund

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Emottagit Edert brev af den 23 juni
mitt brev av den 24 maj sände jag inte som någon kritik
mot insändaren av Refunda-bygden, endast som
ett konstaterande av att det på sina håll varit senare
bopuktioner.

Vad Edert anbud om medarbetarskap beträffar så vad
skall man kunna skriva om, jag ser i den boken
som jag erhöll som pris i pristävlingen När den nya
tiden kom till bygden, för vilken bok jag hjärtligt
taeppar, hur Tjerkoppe de Vallin beskrivet Folklivet i
Österlen under 75 år en tid som jag sjelf varit med
om, när jag nu i denna månad fyller 76 år, kan
sterev bland annat om att folk kom till St. Plons kyrka
för att ofra och söka bot för sina krämpor.

Min far talte om en sådan händelse, en rik familj hade
en son som var blind, de hade sökt mycket för honom,

till sist skulle de resa till St. Olov och offra till kyrkan,
de hade flera stutar med sig som de skulle skänka till
kyrkan, när de kom i närheten av St. Olov så pojken
är det St. Olovs kyrka? Ja så fadern ser du verk-
ligen, ja det gör jag sa pojken, ja då behöver vi
ju inte offra när ting sa fadern, de vände om igen
utan att offra något, men med detsamma var pojken
lika blind igen och blev så alltid fortfarande.

Snipenheten har sina följder.

Jag såg en notes i Gtads Alchanda för lite sen om
en gammal som fäs i Vemmelöv rulla omkring med
sill i forna tider den kosta 1/2 öre valen, men jag
mins när vi bodde i Borby att far varit köandes
i Jimrishamn en gång, det kom så mycket sill in
till staden, han hade köpt för 8 öre valen, det var

andra priser då än nu.

Jag läste även i tidningen om enskiftet i Örum, der stod bland annat om lath de som tala illa om sin nästa fick betala sladderott i forna tider, samt står ju utförligt omtaladt i J. O. Åbergs bok *Länsmannen*. På folkliv står ju beskrivet i många böcker, jag läste i min ungdom en bok som handla om folkliv i Pyttis härad. Der stod bland annat att bönderna brukade inte gödsla ut juldagen under kreaturen, därför sjöng pojkarna julafton och julada så ha vi så gott som vi vilja ha, men Annandag jul så gömmer mor sitt goda sul och säger till gäggarna små, ut om er och meggan, stå inte här och kögen.

Eva Wigström har ju skrivit om spanske folkliv i sin bok *Psyhistorier*, tryckt 1909, om Den siste häradsspelmannen, Lökenskråddaren, Den lurade slättbon m. fl. Pårävisandet och sådant har ju nu försvunnit, men var nog strängt i forna tider.

En dam som var född i Karlaby 1854 har berättat att när hon skulle börja skolan, så fick de börja hos en gammal soldat som bodde i byen, och hette

Per Larsson.

Han skulle lära dem läsa, när det var män som inte ville lyda honom, så skulle han stå vid källan och de andra barnen skulle spotta på honom när de gick ut, men hon sa att hon tog ett hopp förbi honom, hon kunde inte förmå sig till att spotta på honom.

De bodde i ett hus som nu är ner rivet.

Per Larsson hade även en dotter som het Anna, det var även ett original, hon hade varit på Lönstads marknad en gång i sin ungdom, och der fått H styvers / Löres / kakor, de behållde hon allt jämt, toska mjölet av dem och la dem till soles i förstret. När barnen var inne hos hennes far och skulle läsa passa hon på och tog snåret av brödet för dem der var allför tjockt påsmort, de kunde behöva lite av

detsamma.

Det var ju vanligt i de tiderna att försöka få lite av nästans ägodelar, så när fören en gång tatt en gås från nabogården så sa hon till honom, det har väl gömt undan inälvorna, så de inte bli synliga.

De stod folk utanför och höjde vad de sa.

Men nu är de för långesidan döda och glömda, jag minns en värd som Gösta skrev en gång.

Droptorn, läroren och prästen,

Akrobat och Charsonet,

Och oss allihop för rätten

Går det just på samma sätt

Någon till man äger värde

Och blir väntigt nog bedömd

Och så går man sina färde

Och så är man glömd.

En sagesman berättade att i förra tiden när husbehovsbränning var tillåten, så skulle pigorna gå uppe om nättorna och passa ketharna der de kokte hotatisen. den fick de äta så mycket de ville av.

Hon bröd var der out om, kom de någon gång in i stugan för att ta en bit ur bordslådan, så stötte husbonden rullekivlen / mangestocken i golvet, om han vakna och då vågade de inte, husbonden hade den alltid stående vid sängen, det var ju även ett bra försvarsväpnen.

Der gick en bäck genom Karlaby, och der kunde de se de bäckhästen, men sagesman berättade att hon en gång kom hem en kväll, så stod der en häst i gröden, hon tafte om det när hon kom in, när de kom ut och skulle se så fanns der ingen, den var då försvunnen.

I vår ungdom var ju mycket tal om sådant både bäckhästen, maran och vapulven, men jag vet inte om något sådant har varit, jag har aldrig erfart något

Skåne
Järrestad o. Ingelstad
Ö.Vemmerlöv o. Borrby
Uppt. år 1954

Uppt. Martin Eriksson, Gyllebo
f.d. lantbrukare
M. 14246:4 född 1878 i Borrby

sådant själv, men jag vet personer som försäkrat
att de blivit ridna av maran, så de varken kunde tala
eller nästan andas innan den släppt dem.

Ja tal om maran så hörde jag en gång berättat
att en karl som var befylld av maran, de var två stycke
kar som låg i samma rum, när den ene såg att den
andre var antastad, så satt han upp och satte en proppe
i hålet för maran var inkommen, om morgonen stod det
en vacker kvinna inne i rummet, det blev så bra
med henne att han blev gift med henne, de hade flera
barn, men en gång när de stod därinne så sa hon
till honom ta och visa mig hålet som de tappo till,
han tänkte så långt efter gör det väl ingenting,
han tog proppen här och visa henne och visade var
hon försömmen, han såg henne aldrig mer, hon
var kanske gift på fler ställe.

Ja vad skall man tro fins här verkligen några
krafter som vi inte begriper, i min ungdom fanns
der en person som de kalla för Åsumspågen, han har
ju blivit omtalad på alla vis, har fått bota folk
men blev även åtalad för krockslucci och instämnd

till kringet, men spåga aldrig efter att komma dit,
till sist kom härbarmannen själt och skulle hämta
honom dit med skjut, ja han gick ut och satte
sig på vagnen och de skulle till att köra, men
de fick inte hästarna till att gå, utan vagnen stod
der han stod, de måste låta honom gå av igen, han sa
att de hade behövt sju hingstar som skulle varit födda
i en viss månad om de skulle fått honom med,
Ja så har jag hört, jag undrar om han nu levat, om
han ännu. Hannat fått en bil till att stanna med honom.
Ja så undrar en enkel bonde, vad säger de lärda
om sådant. Men nu får jag sätta punktet och teckna

Högskriftningsfullt
Martin Eriksson
Gyllbo

Ensom
d. 15/7.54
BAP.